

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. X. Lingua contentiosa quàm sit exitiosa & quàm lites studiosè sunt
cavendæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

Quoniam data est à Domino potestas vobis, & virtus ab Altiſſi-
ma, qui interrogabit opera vestra, & cogitationes scrutabitur.
Quoniam cum effectis ministri regni illius, non recte iudicatis
nec custodistis legem iustitiæ, neque secundum voluntatem Dei
ambulastis. Horrendè & cito apparebit vobis, quoniam iudi-
cium durissimum in his qui presunt, fiet. Exiguo enim concedi-
tur misericordia, potentes autem potenter torment a patientur.
Non enim subtrahet personam cuiusquam Deus, nec verebitur
magnitudinem cuiusquam: quoniam pusillum & magnum ipse
fecit, & equaliter cura est illi de omnibus. Fortioribus autem
fortior instat cruciatio.

Audite Principum, Regum, Imperatorum Consilia-
riis, regis Josaphati verbis vos alloquor: Videat, ait, quid
faciatis: non enim hominis exercetis iudicium, sed Domini: &
quodcumque iudicaveritis, in vos redundabit. Sit timor Domini
vobiscum, & cum diligentia cuncta facite: non est enim apud
Dominum Deum nostrum iniquitas, nec personarum acceptio,
nec cupido munerum: Cum diligentia cuncta facite. Hæc
de Linguâ malè Consulente.

CAPUT X.

Lingua CONTENTIOSA quàm sit exitiosa;
& quàm lites studiosè sint cadende.

Non satis est, pedes laqueis indui, laqueos & linguâ
gerimus, & vertice. Certè complures & sanctis fe-
minis, comis & crinibus velut funibus suspensæ sunt.
Illud formæ miraculum venustissimum Abalon, ingen-
tem laqueorum numerum capite portabat: quot enim
capillos, tot ferè laqueos ferebat qui è quercu pendu-
lum miserè necabant. Qui linguâ latentes ferant la-
queos, innumeri sunt. Cui permissum tot laqueorum
insidias evadere, ingentes Deo gratias agat cum Siraci-
des: qui aperit: Confitebor, inquit, nomini tuo, quoniam ad-
iutor & protector factus es mihi, & liberaſti corpus meum à
perditione, & à laqueo linguæ iniquæ.

Hæresiarchæ olim tot ore laqueos condebant, ut iis
magnam Orbis partem illaquearent. Epiphanius Ar-
rium tam dulcis eloqui fuisse ait, ut brevè tempore
multos sacerdotes, antistites, & septingentas moniales
in suas partes traxerit. De Fausto Augustinus: Faustus
Mantiheorum episcopus, inquit, magnus diaboli laqueus, &
multi implicabuntur in eo per illecebram suavitatis. Alii
heretici propagatores plerique, si non linguâ, certè ca-
lamo disertissimi, mel & rosas loquebantur, sed laqueos
blandâ manu injiciebant. Decem illi Hebræorum ex-
ploratores, seditiosis concionibus sic populum omnem
inflamabant, ut nemo panem aliud moliretur quàm re-
ditum in Ægyptum. Unicus Judas Iscariotes sic ceteros
Apostolos in Magdalenam concitavit, ut dicerent: Ut
quid perditio hæc? & fremebant in eam.

Quod si duæ linguæ talibus laqueis instructæ con-
veniant, facillimè contentiones inter eas oriuntur, unde
merito Linguæ CONTENTIOSÆ sunt appellandæ. Ar-
que de his nunc agendum.

§. I.

In homine fatuo id unum sæpe laudari potest, quod
ille stulticiam adeo tegere non possit, ut eam plerun-
que prodar multiplici signo. In his stulticiæ indicis rectè
numeratur, facile & libenter rixari. Salomon id asserit:
Labia stulti miscent se rixis, & os ejus jurgium provocat. Facili-
mum est ira stimulos admoveere homini fatuo, ad lites
& jurgia eum evocare nullius est negotii: eundem au-
tem iterum tranquillare difficillimum. Cantante gallo
gallinaceo vel unico cantant omnes, cane uno latrante
latrant & alii, nec tam cito latratus desinit, ita fatuus
si incidat in hominem contentiosum, ambo clamare &
extra se ire incipiunt: hic jam plurimum verborum est,
& minimum rationis; utrinque pugnatur felle, utrinque
Tom. I.

A turbulenta vociferatio est. Ubi enim verbis verba suc-
cunt, incendio fomenta præstantur.

Et quoties non verbis solùm stat pugna, sed ab ore
ad manus descenditur; nec jam argumentis, sed pu-
gnis, sed pugionibus aut gladiis res agitur. Hinc sæpe,
sialia desine mala, immortale odium nascitur. Rectè
Basilii: Contentiones, inquit, à principio quidem exiles esse
solent, & facile curantur: at procedente tempore auctæ, insana-
biles omnino evadunt. Siracides hoc confirmat: Certamen
festinatum, inquit, incendit ignem, his sustinens effundit san-
guinem. Ingentia oriuntur mala è litibus, jactura pecuniæ
& famæ, simultates, inveterata odia, cædes. Isaias abbas
dicere solebat: Noli esse contentiosus, ne omnis in te inhabitet
improbitas. Per hoc à beato Paulo didicit, qui à jurgii
gravissimè dehortatus: Noli contendere verbis, inquit, ad
nihil enim utile est nisi ab subversionem audientium. Et Co-
rinthios acriter objurgans: Cum sit inter vos, inquit, & re-
lus & contentio, nonne carnales estis, & secundum hominem
ambulatis? Vel hinc apparet qui litis, cum toties jurge-
mini.

Contentionis indoles multiplex est & varia. Prima Contetio-
quidem cum cognita veritas in re gravi non leviter op-
pugnatur. Piacularis hæc nequa est, & grande nefas. Ni-
hil non audebit, qui hoc auder. Altera contentionis in-
doles, cum non magni momenti veritas impugnatur.
Hic scopulus velis & remis vitandus est. Qui enim levia
quæque contentionibus pervellit, suspicionem movet,
se nec in gravioribus foris paratum. Tertia, cum rei non
bene cognitæ audacter contradicatur. Hoc plerunque
fit ardenti litigandi studio, quo rapitur in contentio-
nem animus & propemodum excecatur. Quarta, cum
veritati quidem tuenda, res in litem trahitur, sed sine
modo, & nec suo loco, nec tempore suo: hoc non dispu-
tare est, sed furere. Magnæ virtutis est, paratum esse,
quod Cicero agebat, & refellere sine perturbatione, & re-
felli sine iracundiâ. Quinta, cum quis nititur tueri veri-
tatem tam exigui momenti, ut plus nocitura sit alter-
catio, quàm controversæ veritatis defensio. Conceda-
mus hoc tibi, militigator, quinque lupos simul à te vi-
sos esse, quid tum postea? tu excaudisti, vociferatus es,
offendisti non paucos, causam dedisti prolixæ simulta-
tis. Quando consultius fuisset, à lite tam sterili linguam
abstinere, quàm moribus tuis maculam tam multipli-
cem afficere? Hoc erat videtur humanitatis officium de-
ferere, qui rixosus est, & contra omnia contendit. Assen-
titur Salomon, &: Homo perversus, inquit, suscitât lites, &
homo apostata omni tempore jurgia seminat. Ideo rogans:
Quæ, ait, viderunt oculi tui ne proferas in jurgio cito, ne postea
emendare non possis cum de bonis fueris amicum. Ideo & Job
rogans: Respondete obsecro, inquit, absque contentione. Opti-
mè Plato: Vbi multa rixa, ibi multa injuria. Contentiosa
lingua plagas ambit, & obinet, ideo sibi met agar gra-
tias, cum sentit plagas.

§. II.

ET quamvis omnis contentio fugienda, nec cum
ullo mortalium miscenda sit lis, hi tamen inter ho-
mines præcipue declinandi: 1. Adversarius potens:
Siracides monet: Non litiges cum homine potente, ne forte
incidas in manus illius. Per hominem potentem etiam
magistratum designat: Cum magistratu contendere,
non stulticia, sed insania est. Qui sumptuosè petire vult,
controversias alat contra magistratum. Ravissima hic
victoria, si qua tamen est, sine graviore damno non est;
& minus perdit, qui se vinci liberaliter permittit. Opti-
mè Romanus Sapiens: Cum pare, inquit, contendere, an-
te est, cum inferiore sordidum, cum superiore furiosum. In ta-
li pugna nemo aliud cogitet, quàm vinci. Ergo magi-
stratum, aut præsides tuos ne tange. 2. Nec cum divi-
tibus unquam litigandum. Idem Siracides id docet: Non
contentas cum homine locuplete, ne forte contra te constituat
litem tibi. 3. Nec cum garrulo rixandum, ut idem sa-
pientissimus

Fif 3

pientissimus

Idem cap. 8. *verf. 4.* pientissimus præceptor monet: Non litiges cum homine linguato, neque struas in ignem illius ligna. Imò potius ea subtrahere. Notum monitum:

Cato.

Contra verbosos noli contendere verbis.

4. Iracundus.

Idem cap. 8.

verf. 19.

Prov. c. 15.

verf. 18.

5. Faruus.

6. Uxor.

Ibid. cap. 19.

verf. 13.

Prov. c. 17.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

verf. 1.

4. Hominem iracundum, etiam provocantem & laesentem cautissime declina. Monitorem hic habes eundem Siracidem: Cum iracundo non facias rixam, ne scilicet oleum affundas flammæ. Vir iracundus provocat rixas, qui patiens est, mitigat suscitatas. 5. Non minus cave hominem fatuum, & ne illum tanti aestima, cum quo descendere in certamen expediat. 6. Nec cum uxore altercationem facias: perdidisti quietem, si hic cæperis. Testa jugiter persillantia, litigiosa mulier. Si tectum male materiatur penetrare cæperit pluvia, cave domui: tu forsan hic illic sarcies, sed uno foramine obstruato, aliud habiat. Litigiosi conjuges nullâ fruuntur tranquillitate, & ægrè illis est inter divitias & delicias. Meliore est buccella sicca cum gaudio, quam domus plena victimis cum jurgio.

Sed, quidquid dicamus contra rixas & jurgia, ii sunt ævi nostri mores, ut non immerito quis arbitretur, ubique locorum agat, in tabernâ se agere, quæ plena sit ebriis rusticis, quibus nullum potius negotium, quam certare & confligere: tot ubique dissensiones & lites, ut nusquam non præfari oporteat, Pax, Pax; ubique discordiarum & altercationum plurimum est. Merito Angeli Christo vix nato proclamaverunt in Orbe nostro: Pax in terrâ hominibus: Pacis Dominus jam natus est; tollantur omnia quæ paci obstruunt.

At nos & hominum & Angelorum exhortationes parum curamus: illi velut lanista, cum nos instat pugilum in congressu nimium effervescimus, hastili intercurrunt, at furor noster omnia pacis signa contemnit, transilique limites, & ita pertinaciter quandoque alter alteri inhaerens, ut divelli non possumus, dum alter alterius pecuniam, famam, corpus, animum insigniter læserit. Rixas & discordias nunquam non comitari solent & magna damna, & multa peccata. Contendere verbis, ad nihil utile est, nisi ad subversionem audientium, imprimis vero contententium. Sapientissimè monet Siracides: Abstine te à lite, & minus peccata. Et sanè non raro minus damni est, damnum accipere, quam rixam committere.

Doctissimus Philo: Quod si quando, inquit, majore vi coactus fueris in certamen descendere, ne te vinci pudeat. Sic enim demum, si vincaris, victor evades, quando in hoc genere victor vincitur. Hoc ipso sensu Plutarchus: Non enim, inquit, tantum egrogium est seire vincere, sed etiam posse vinci pulchrum est, ubi victoria est damno. Hoc ipsum confirmans Nazianzenus: Præstat, inquit, honestè vinci, quam periculose ac nefariè vincere. Excellentissimè dixit Ambrosius: Vincis, dum cedis. Animosis ad convicia semper cedendum. Sed nos, à nobis malè persuasi, gravibus causis impelli credimus, ut ad arma & rixam profiliamus. Persuasio pessima. Jus suum modestè prosequi, cuique permisum est; verum ob quamvis injuriolam in aciem & dimicationem venire, ac de lanâ caprinâ, aut de hircundinis nidulo, aut de Parni scaphulâ disceptare, admodum culpabile, præsertim si tua (quod plerumque accidit) non tanti interfit. Hebraei sapientis præceptum est: De cære, quæ te non molestat, ne ceteris. Cede, & tace; hac viâ ibis tutissimus. Qui se jactat & dilatat, jurgia concitat. Hinc, inter superbos semper sunt jurgia. Enimvero qui velit cedere, nemo est; nemo vinci, nemo videri vult perdidisse causam. Unde litigiorum nullus finis.

§. III.

B. Egidius, S. Francisci socius dicere solebat: Quando quis contendit tecum, si vis vincere, perde: si vincis teipsum, omnes inimicos tuos vicisti. Magnæ virtutis est, si quis benevolè se vinci permittat, quia talis est dominus Orbis. Honor est homini qui se separat à contentio-

nibus. Abrahamus & opes & honores suos auxit, quia cum Lotho litigare noluit, etiam si perdendum quid foret, dixitque: Ne quoquo sit jurgium inter me & te, & inter pastores meos & pastores tuos, fratres enim sumus: ecce univer- sa terra coram te est. Arbitrii tui est, hoc illudve eligere. Si ad sinistram ieris, ego dextram tenebo: si tu dextram elegeris, ego ad sinistram pergam. Cavendæ litis modus optimus. Quod si homines convenient sui sensus & cerebri, & omnes aut ad dextram, aut ad levam omnes ire contendant, nec ullus alteri deferat, controversiæ nunquam satis componentur. Ergo, vide, mi Christiane, ut nihil per contentionem à te fiat. Nam servum Domini non oportet irigare, sed mansuetum esse ad omnes. Tormenta bellica majora si muro illiduntur, perfringunt; si in faciem lanceum deferantur, non penetrant, & sine nocum sunt: ita morosus, iracundus, litigiosus homo, si modestum ac mitem incurrat, vim nocendi amittit; si offendat in sui similem, utrinque detrimentum contrahitur.

Hieremias propheta discretè affirmat: Quia fortis impigit in sortem, ambo pariter conciderunt.

Chrysostomi saluberrimum consilium est: Malum hominem, inquit, tacendo & locum dando melius vinci quam respondendo, quia malicia non instruit sermonibus, sed excitatur. Ita Dominus recedendo compescuit, quos non potuit respondendo. Nam si contendis irrationabilem ratione placare, & illum non placas, & teipsum subvertis. Plena victoria est, inquit Valerianus, ad clamantem tacere, & non respondere provocanti. Huc refertur potest illud Bernardi dictum: Infelix victoria est, quâ superans hominem succumbis vitio. Os pravum tanti non est, ut quis illud digneretur responso. Notus scriptor: Quid enim, inquit, sunt verba nisi verba? per aërem volant, sed lapidem non ledunt. Si reus es, cogita quod libenter emendare te velis. Si nihil tibi confisus es, pensa quod velu libenter pro Deo hoc sustinere.

Intuta manus est quæ ravidum canem auribus tenet, brevi enim dentes sentiet. Ita Salomon philosophus: Sicut, inquit, qui apprehenderit auribus canem, sic qui transiit in iracundiam & commiscetur rixæ alterius. Et quoties duo cænes de olle uno rixati, ambo illud amiserunt, quia fugati. Sic anno Christiano millesimo trecentesimo quinto, Melchior Carolus Robertus & Wenceslaus de regno Hungariæ contenderunt, Hungari Othonem Bavarie Ducem Hungarorum regem salutarunt, & Albæ Regali coronarunt. Anno millesimo trecentesimo supra sexagesimum, Græcis dissidentibus, & de imperio litigantibus, Amurathes tertius ejus nominis Imperator Turcicus, per Hellepontum ducens exercitum, urbes complures occupavit, itaque primus ex Asia in Europam regnum suum propagavit. Roboam & Jeroboam dum vivebant, altercationem faciebant. Quid inde obsecro provenit lucri? ex uno regno fecerant duo, cum ingenti clade posterorum. Hic Chrysostomus auream præcibit legem, iis præsertim qui cupiunt non succumbere: Si vindicare vis, inquit, file & funestam ei dedisti plagam.

Verè Proximus ille Deo est qui scit ratione tacere. Pusilli hominis, & miseri est, repetere mordentem: mures & formica, si manum admoventis, ora convertunt, imbecillia se ædi putant, si tanguntur.

quippe minuti
Semper & infirmi est animi, exiguique voluptas
Plurimum sic collige, Quod vindictâ
Nemo magis gaudet quam femina

§. IV.

Hic lepidum quid occurrit, quod silentio non videtur involvendum. Prudenti viro femina querebatur, maritum suum vix ullo die non ebrium esse, & omnia sùque deique rotare, ac domum miscere. Querelas benignis auribus vir accipiens, arbitrabatur id quod res erat, insanam viri crapulam solutâ uxoris linguâ

mitē stimulari, remedium ergo non tantum spondebat, sed etiam in manus dabat. Et, En, ajebar, ô bona mulier, hanc tibi aquam cape, & ubi maritus tuus probē appotus domum venerit, tu hunc ipsum liquorem (erat aqua de proximo fonte) quamprimum sorbe, & cum in ore retine, dum in lecto virum composueris. Quanta- rum sit vitium hac aqua, res ipsa loquetur: experieris conjugem non multa turbaturum. Dicto audiens fuit mulier, comperitque spei suae respondisse omnino tam arcanæ nobilitatis pharmacum. Hic femina sollicitè quætere: Et quæ obsecro hac aqua esset, & quo pretio comparari posset? O bona, de proximo quovis fonte pe- tere illam licet, sine ullis impendiis. Quod enim liquori tribuisti, hoc silentio tuo adscribendum fuit: quidquid linguam ligat, præstantissimi pharmaci loco haberi po- rest. Quicquid contentiosam sibi sentie esse linguam, ob- secro emat hanc aquam, quæ illi plurimum conducet, contra omnem iracundam & turbidam Xantippen; nunquam non vincet quoscunque litigiosos homines, imò lites cessabunt, ubi pars altera silere noverit. Sed aqua hæc ore continenda erit, & quidem clauso. Et huc certe Hebræus Sapiens appositè monet: *Qui dimittit aquam, caput est iurgiorum.* His congruè dixit Gregorius: *Aqua dimittitur, cum lingua fluxus effunditur.* Ergo, mi liti- gator, mi molitor, si vis ut illa litigiorum rota non cur- rat, & in orbem revolvatur, iste aquam, contine lin- guam: quod si hæc rota permittatur agitari, quis volet ultimus dixisse, nullus erit litium finis, remedium nul- lum. Echo silvarum tamdiu clamoribus responderet, quamdiu clamatur: vis illam tacere? tu tace prius. Nec mireris: si te litigante, ad unicam vocem septenā res- sultent:

Sex etiam ac septem vidi loca reddere voces,

Vnam cum faceres: ita colles collibus ipsi

Verba repulantes iterabant verba referre.

Eadem pæne ratio est litigantium: pro uno quando- que verbulo contentiosè prolato sex septemve reddun- tur. Vis ut fileat hæc Echo, à tuo id discat silentio, alio- qui nunquam non reclamatur.

Leontius de rebus gestis Joannis Patriarchæ Con- stantinopolitani disserens: Angelorum est, inquit, imper- turbatâ pace perfui: hominum verò est, alterari quidem, sed statim reconciliari: demonum autem est litigare, & totum diem sine reconciliatione perdurare. Hac velut præfatione usus, narrationem ejusmodi est ingressus. Lis erat inter Joannem Patriarcham, & Nicetam Patricium. Nicetas fori lucrum spectabat, rem pauperum minus curabat, Joannes id minimè tolerandum censebat. Hinc orum dissidium, & prolixior verborum pugna. Ita discessum est lite non compositâ. Jamque dies in noctem verge- bat, cum Patriarcha homines submitte, qui dicant so- lem in occasum properare. Patricius verbi modesti & vi motus, mox ad Patriarcham rediit. Hic alter in alterius amplexum ruere, & litem omnem extinguere, Pa- tricius etiam affirmare, se non amplius iis præbiturum aures, qui concertationes suadere, & lites solent ferere. Cui Joannes: Crede mihi, ait, si his talibus credere vo- luerimus, peccatis non levibus involvemur, nimis enim multi sunt invidorum, quibus hoc unum negotium est, accusare & calumniari. Sed jam sanxi penam, ut si quis iniquorum delatorum alium falsò accusaverit, supplicium accusato subeundum luat. Idem tibi suaserim in tuos statuendum.

Ita & nobis omnino agendum, atque si quando exer- taverimus, præsertim his linguæ vitii, ne spernamus in- quiliū monitorē nostrum, tutelarem Angelum, qui nobis idem quod Patricio Joannes, occidit: Mi ho- mo, sol in occasum properat: vis ire cubitum cum hoc peccato, cum hac invidia, hac irâ; cum hac luxuriâ aut impatientiâ, cum tor linguæ vulneribus nondum cura- tis: vide, ne sicuti sol occumbit, ita te non cogitante, vi-

ta tua: Pone prius invidiam, extingue iram: corrige lu- xuriam, emenda impatientiam, obliga linguæ vulnera, elue prius quidquid maculat conscientiam, ne te hostem Dei plumæ recipiant, & ex his flammæ. Litigasti? jam ignosce, offendisti alios? jam dolo, discordias excitasti? statue, nil simile facturum.

Nolli quid Paulus moneat: *Manifesta sunt*, inquit, *Gal. cap. 5. opera carnis, quæ sunt fornicatio, immunditia, impudicitia, lu- xuria &c. contentiones, emulationes, ira, rixæ, dissensiones &c. & 21. quæ prædico vobis, sicut prædixi, quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur.* Nam ubi zelus & contentio, ibi ius. *cap. 3. inconstantia & diuine opus pravam.* Omnium malorum *vers. 16. fomes est contentio, periculum animarum, & subversio auditorum, ait religiosus ille scriptor. Clarissimè Hiero- nymus dum epistolam Pauli ad Galatas interpretatur, in c. 4. reg. inter opera carnis Contentionem septimo loco poni observans: Quodam, inquit, sacro & eminenti inter vitia numero collocata est.* Hinc liquet quàm sit ex opinione

B Hieronymi, beato Paulo detestanda Contentio. Veris- simè Bernardus: *Lingua rixosa, inquit, veneno est plena: Bernard, de qua si non fuerit castigata, omnes socios suos perducet ad modo bene vici, fer. 17. scandala.*

Josephus Ægyptii proregis fratres contentiosâ linguâ *Gen. c. 37. instructissimi, Non poterant ei (ut Moyses narrat) quidquam pacificè loqui. Ideo & Josephus jam ab eis agnitus, jam adoratus Ægypti princeps, reditus in terram patriam hoc unicum imperat: Ne irascamini in viâ. Perinde si di- xisset, quod modestè tunc: Ingenium vestrum novit, ubi foras progressi fueritis, alter alteri, ob me venditum, impinger culpam, & hæc velitatio in graviores rixas abi- bit, ni præcaveam. Ergo, non irascamini, ne, ubi lingua contentiosa se miscuerit, ad manus res deveniat, aut omnis inter vos fraternus amor extinguatur.*

Sanctus Ephrem testamentum conscripsit non nu- mis sed meritis opulentum, in quo gratias agit Deo, quod nunquam litigarit cum ullo homine. Qui tale ne- quit testamentum componere, hoc saltem conetur te- stari posse, se nunquam lite ac discordiâ durante, nun- quam irâ aut similitate perseverante cubitum ivisse. La- bi humanum, lapsum nolle surgere tartareum est. *Non 1. Cor. c. 14. est dissensionis Deus, sed pax.* *vers. 33.*

CAPVT XI.

Quæ lingua sit CONVICIANS, & quid inferat damni.

C Onvicium malus filius pessimæ matris. Contu- melia hujus sobolis parens deformis deformi par- tu latatur. A contumeliis aut conviciis audiendis aliqui tutiores sunt quàm à detractionibus. Nam sicuti nec Ægyptus ob calorem, nec Scythia ob rigorem sentit ful- mina; ita vel ingens potentia, vel extrema fortunæ hu- militas utrunque turum à conviciis reddit. Magnatibus qui detrahant, innumeri sunt, qui convicium dicant vix ulli. Et hoc discriminis est, uti Theologus Aquinas do- cet, inter Detractionem & Convicium: Conviciator *q. 73. ar. 1. manifestè contra aliquem loquitur, DetraCTOR autem occultè: ille derogat honori, iste famæ. Orator Roma- nus: Contumelia, inquit, si petulantius jactatur, convicium, & convi- sin facit, urbanitas nominatur. De convicio nunc nobis sermo est.*

§. I.

C Onvicium res frequentissima. Nam Promptius nil est quàm in omnes invehi conviciis. Diximus à convi- ciis eximios reddi potentia quosdam, non omnes. Siqui- dem Fridericus III. Imperator, cum multa in se con- vicia jactata comperisset, ad proceres suos conversus: An nescitis, inquit, principes quasi signum ad sagittas expositos? turres enim præaltas fulgura texiunt, humilia